

37172

ЗАКОН

О

ИСПЛАТИ РАТНЕ ШТЕТЕ

ДОСУЂЕНЕ ПО УРЕДБИ О НАКНАДИ ШТЕТЕ
ОД 30. ЈУНА 1920. ГОД., СА ДОЦНИЈИМ ЊЕНИМ
ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ОД 29. НОВЕМБРА, 1922. ГОД.

Чл. 1. — Досуђена накнада ратне штете грађанима, установама и самоуправним телима предратне Краљевине Србије и Црне Горе исплаћује се са два и по процентном државном рентом, која се овим Законом установљава; добрима која се добијају на име репарација из држава осуђених уговорима о миру на накнаду ратне штете; и најзад, готовим новцем у онолико, колико је то овим Законом прописано.

Види чл. 10.—13. овога Закона,

Чл. 2. — Два и по процентна државна рента, којом се исплаћује ратна штета састоји

се из државних обвезница са нормалном вредности од 1000 динара које гласе на доносиоца и које носе два и по од сто годишњег интереса од номиналног износа.

Ова је рента са згодитцима (лутријска рента) и носи име: Лутријска два и по процентна државна рента за ратну штету.

Свака хиљада таквих обвезница чиниће засебну серију Свака обвезница поред броја серије којој припада, носиће и свој редни број у серији почев од 1 до 1000.

На тим обвезницама поред жига државног стајаће утиснут потпис Министра Финансија и председника Управе за Ратну Штету.

Тип ових обвезница утврдиће се Правилником који за службу са овим обвезницама пропише Министар Финансија у споразуму са Управом за ратну штету.

Обвезницама су придодати купонски табаци.

Види чл. 3.—5. овога Закона.

Чл. 3. — Обвезнице ове два и по процентне државне ренте амортизују се за 50 година рачунајући од 1. јануара 1924. по амортизационом плану, који ће, за сваку наредну годину утврђивати Управа државних дугова у

месецу децембру пред наредну годину и објављивати у Службеним Новинама. Обвезнице, којима се буде платила роба, коју држава на име репарације по уговорима о миру буде примила и грађанима продавала, или оне, којима се буде платила купљена роба из ратног плена као и обвезнице на основу којих се буде набавила роба из држава осуђених на накнаду ратне штете, сматраће се такође као амортизоване, и број обвезница на тај начин амортизованих придодаће се броју обвезница, које ће се путем извлачења амортизовати, и тај број стављати свагда у амортизациони план за наредну годину.

Извлачење обвезница за амортизацију вршиће Управа Државних Дугова, почев од 1. јануара сваке године. Бројеве извучених обвезница за амортизацију објављиваће Управа преко Службених Новина најдаље до краја јануара сваке године.

Види чл. 2., 4. и 5. овога Закона.

Чл. 4. — Интерес који носе ове обвезнице, плаћаће се по поднетим купонима годишње у назад на свима државним касама почев од 1. фебруара сваке године. Ненаплаћени интерес застарева за годину дана.

Амортизоване обвезнице путем извлачења плаћаће се на свима државним касама почев од 1. марта сваке године у номиналном износу. Неподигнуте суме за наплату извучених амортизованих обвезница застаревају за пет година.

Застарели интереси и застареле суме за наплату извучених амортизованих обвезница припадају фонду ратних инвалида.

Државне касе, код којих буду исплаћени купони и извлачењем амортизоване обвезнице, имају исплаћене купоне и обвезнице испослати Управи државних дугова у року од три месеца по исплати њиховој.

Исплаћене купоне и исплаћене амортизоване обвезнице Управа ће спаљивати сваке године.

Управа државних дугова изводиће сваке године у месецу јуну обрачун застарелог интереса и застарелих извлачења амортизованих обвезница, па застарели интерес и застареле извучене обвезнице наплатиће на државној каси и предати Фонду ратних инвалида.

Види чл. 2., 3. и 5. овога Закона.

Чл. 5. — Обвезнице ове два и по процентне државне ренте играју на згодитке. Згодитака има сваке године 188, од којих је један

од 1,000.000 динара, два по 500.000 динара, пет по 200.000 динара, десет по 100.000 динара, двадесет по 50.000 динара, 50 по 20.000 динара и 100 по 10.000 динара, али тако да за сваку парну годину буду толики згодици, а за сваку непарну за половину мањи.

Извлачење згодитака вршиће Управа државних дугова по серијама и бројевима обвезница почев од 15. фебруара сваке године.

Извучени згодици биће објављени преко Службених Новина, а имају се платити на свима државним касама по одбитку 10% за фонд ратних инвалида.

Неподигнути згодици застаревају за годину дана у корист истог фонда.

Касе код којих буду згодици исплаћени, имају у року од месец дана испослати Управи државних дугова одбијени проценат од згодитака, и суме на тај начин добивене Управа ће предати фонду ратних инвалида.

Види чл. 2.—4. овога Закона.

Чл. 6. — Овим обвезницама, гарантованим државом, признаје се право, да се могу купити за пупљне масе, полагати у кауцију, употребити за фондове, задужбине и депозите јавних бла-

гајница, као и право на све повластице које имају остале државне обвезнице.

Ове ће се обвезнице котирати на свим домаћим берзама.

Са овим обвезницама по номиналној вредности могу се плаћати сви предмети купљени као ратни плен, с којим држава буде располагала и који буде народу продавала, као што ће се тим обвезницама плаћати сви предмети које држава у натури на име репарација буде добивала од непријатељских држава, по међународним уговорима, а које буде народу уступала без добити. Са тим обвезницама најзад могу се вршити набавке у натури, како је овим Законом прописано.

Види чл. 7. овога Закона.

Чл. 7. — Сваке године уносиће се у државни буџет сума за исплату интереса за прошлу годину на све неамортизоване обвезнице, као и потребна сума за исплату амортизованих обвезница путем извлачења и за исплату згодитака.

Величину ових сума утврђиваће Управа државних дугова и благовремено достављати Министру Финансија.

Али, Народна Скупштина пре вотирања

буџета, може према буџетској могућности повећати број обвезница, које се имају амортизовати исплатом у готовом новцу, али та исплата има се вршити првенствено имовно слабијима и пострадалим од елементарних непогода, што ће се у финансијском закону за ту буџетску годину утврдити.

Према величини фонда за ратну штету и средствима његовим одређиваће Министарски Савет, на предлог Министра Правде, којим категоријама оштећених лица, с обзиром на њихов слаб економски положај и њихове потребе, може се исплаћивати аконто ратне штете новчана помоћ у највећем износу од 5000 динара. О извршењу ове одлуке стараће се Управа за ратну штету.

Види чл. 6. овога Закона.

Чл. 8. — Сву службу по овим обвезницама врши Управа државних дугова.

Све послове око репарација у натури вршиће Управа за ратну штету при Министарству Правде.

На челу Управе налази се одбор од 11 лица, образованог на следећи начин.

По једног представника трговачке, инду-

стријске, занатске и радничке коморе, као и савеза земљорадничких задруга бира Министарски Савет из три кандидата које предложи ова тела; два члана бира Народна Скупштина из своје средине. Два члана и председника Управе поставља Министарски Савет на предлог Министра Правде. Једанаести члан са правом решавања јесте директор Управе за ратну штету.

Управа се бира на годину дана.

Овај одбор решава о свима питањима поруџбина, набавака, распореда и ликвидирања накнаде ратне штете.

Види чл. 9. овога Закона.

Чл. 9. — Управа за ратну штету чим буде конституисана, имаће дужност да према целокупној величини досуђених ратних штета, а најдаље у року од шест месеци по обнародовању овог Закона, израчуна и утврди број обвезница са којима се оштећени имају исплатити, узимајући за тај прорачун у обзир одредбе чл. 10. овог Закона.

Чим се на овај начин утврди целокупан број обвезница, које се имају издати, Управа за ратну штету доставиће то Управи државних дугова на даљи рад.

Види чл. 10. овог Закона.

Чл. 10. — Сви грађани, којима су судови за накнаду ратне штете досудили оштету, као и све установе и сва самоуправна тела, која буду добила такве пресуде, имају се са својим извршним пресудама, а према позиву Управе за ратну штету објављеном у Службеним Новинама и обнародованом у свима општинама, а најдаље у року од три месеца од дана у општини обнародованог позива, пријавити својим општинским судовима ради укњижења њихових пресуда у књиге, које ће Управа за ратну штету прописати. По извршеној пријави оштећени грађани задржаће пресуде код себе до замене са обвезницама и боновима. Лица, која се буду налазила по служби, или каквом сталном послу ван границе пређашње краљевине Србије и Црне Горе имају се са својим пресудама у овереном препису пријавити непосредно Управи за ратну штету.

У погледу горњег рока изузимају се случајеви где је задоцњење оправдано, о чему решава Управа за ратну штету, чија је одлука извршна.

Општински судови биће дужни у року којим Управа за ратну штету одреди свршити сав

тај посао и такве испуњене књиге испослати Управи за ратну штету која ће им према тим књигама доставити потребан број обвезница и бонова кад их добије од Управе државних дугова као и послати потребне суме новаца за исплату пресуда за ратну штету.

Лицима, чија оштета износи мање од 5000 динара, преостаци од 1000 (јединице, десетице стотине) исплатиће се у готовом новцу. Осталим лицима чија оштета износи преко 5000 динара, преостаци од 1000 (јединице, десетице, стотине) неће се никако исплаћивати, већ ће се те суме укупно сабране заменити обвезницама и у таквом облику предати фонду ратних инвалида.

Тако исто лицима, чија досуђена накнада штете износи од 100.000 динара до 500.000 дин. одбиће се 3%, а преко те суме 5% пре замене са обвезницама, па ти одбици у укупном износу, замењени са обвезницама, имају се предати фонду ратних инвалида.

Пресуде за накнаду ратне штете, које на тај начин буду замењене обвезницама и боновима, општински судови биће дужни испослати Управи за ратну штету у року, који им ова одреди.

Распис Министра Правде ОБр. 260. од 11. јануара, 1923. год.: Закон о исплати ратне штете досуђене по Уредби о Накнади Штете од 30 јуна јуна 1920. год., и њеним изменама, публикован у „Службеним Новинама“ од 14. децембра 1922. год предвиђа на који ће се начин исплаћивати штета досуђена од стране судова за ратну штету. Како сам намеран да сав претходни посао свршим што пре, нарочито ради тога, да не би из техничких разлога наступио никакав застој, то сам одлучио да се одмах приступи припремним радовима. Пошто према закону један део око припреме за исплату пада и на општинске судове, то наређујем томе начелству, да одмах по пријему овога расписа, објави свима подручним општинским судовима и грађанству следеће: „Да општински судови сходно чл. 10. зак. о исплати ратне штете, **одмах позову све оштећене грађане**, који имају извршне пресуде судова за ратну штету, ради уписа њихових пресуда у привремене спискове, које ће спискове доцније Управа за Ратну Штету заменити нарочитим књигама. Спискови треба да садрже ове рубрике: име и презиме оштећеног; место одакле је; име суда који је донео пресуду; претрпљена штета; допунски трошкови; целокупна досуђена сума; примедба: да ли је и шта — у ком износу — и од које власти примио на име накнаде штете. Судови ће бити дужни одмах приступити томе послу око пописа. Према чл. 27. пом. зак. све пресуде нижих судова, у колико не би до 1. фебруара о. г. биле размотрене и пресуђене код виших судова, сматра-

ће се, као извршне, и њихов износ има се пријавити као коначно утврђен. Ако постоје жалбе оштећених лица на виши суд, дужан је виши суд, да те жалбе расправи у року од два месеца. У тим случајевима грађани ће пријавити онолико, колико им је првостепени суд признао, с тим да се накнадно изврши евентуална исправка. По извршеној пријави, оштећени грађани задржаће пресуде код себе, до замене обвезницама и боновима. Како пом. чл. 10. закона предвиђа, да се лицима, чија оштета износи мање од 5000 динара преостаци од 1000 (јединице, десетице и стотине) имају исплаћивати у готовом новцу, то ће судови израчунати целокупан износ сума, које се имају исплаћивати, у готовом новцу. Кад општински судови заврше тај посао известиће надлежно средско начелство о укупном оштећењу у тој општини, означивши појединачно све податке из појединих рубрика. Средска начелства доставиће те податке, кад их прикупе из свих општина у срезу, окружном начелству, сређене по општинама. Окружно начелство ће те податке упутити Министарству Правде, за Управу Ратне Штете. Пошто се овде ради о претходном пропису, то је потребно да се он сврши што пре, да би се знало колики ће број обвезница да се штампа. Министарство Правде, због великог броја обвезница, већ је предузело мере да би се обвезнице што пре штампале. Управа за Ратну Штету прописаће накнадно какве књиге се имају водити код општинских судова у смислу чл. 10. закона. Тек кад те књиге буду прописане, тећи ће рокови из тога члана

10. закона. Препоручује се начелству, да предње објави свима оштећенима, да би се могли пријавити, а општинским судовима изда наређење да цео тај посао око овога пописа одмах отпочну.

Обзнана Управе за Ратну Штету Бр. 1783. од 17. фебруара, 1923. год.: Расписом Господина Министра Правде од 11. јануара ове год. ОБр. 260., који је објављен у Бр. 20. „Службених Новина“ од ове године, позвани су сви грађани којима су судови за накнаду ратне штете досудили оштету, да се са извршним пресудама пријаве за упис својим општинским судовима. У вези овог расписа и чл. 10. зак. о исплати ратне штете, Управа за ратну штету овим накнадно позива сва лица, као и све установе и самоуправна тела која су такве пресуде добила, а која се до сада нису пријавила за упис, да се са својим извршним пресудама најдаље у року од три месеца од дана кога је овај оглас у општини обнародован пријаве својим општинским судовима. Лица, која се у овом року својом кривицом не пријаве, губе право на накнаду досуђене штете по чл. 13. зак. о исплати ратне штете. Она лица, која се налазе на служби или каквом сталном послу ван границе пређашње Краљевине Србије и Црне Горе, имају се са својим пресудама у овереном препису пријавити непосредно Управи за ратну штету, а у року од три месеца од дана обнародовања овога огласа у „Службеним Новинама“. Како се према чл. 10. зак. о исплати ратне штете и горњем распису Г. Министра

Правде привремени спискови за упис пријава имаду заменити нарочитим књигама, то Управа наређује свима општинским судовима: 1.) Да овај оглас одмах, а најдаље у року од десет дана обнародовања у „Службеним Новинама“, обнародују у својим општинама и позову грађанство које се до сада није пријавило, да му се са извршним пресудама одмах пријави ради уписа, а најдаље у року од три месеца од дана обнародовања у општини. 2.) Да по пријему овога расписа одмах уреде књигу за уписивање пријаве по обрасцу ниже изложеном. У ову књигу општински ће судови увести из привременог списка све пријаве по реду, како су у списку уведене биле и наставити даље увођење пријава оних лица која се досада још нису пријавила, све до горе одређеног рока. 3.) По истеку горњег рока за увођење пријава, суд ће књигу закључити назначивши: колико је пријава уведено и кога је дана књига закључена, па то оверити потписом председника и деловође и печатом општинским. Тако испуњену и закључену књигу, Суд ће преко Начелства среског, а ови преко Начелства окружних доставити Министарству Правде за ову управу. За тачност и исправност ових књига одговорни су председник и деловођа општинског суда по чл. 24. зак. о исплати ратне штете. Начелницима окружним и среским препоручује се, да настану, да се оглас одмах обнародује у свима општинама њиховог подручја, и да се по истоме у свему поступи. Образац књиге, коју општински судови имају водити по чл. 10. зак. о исплати ратне

штете, и у коју имају извршити увођење из привремених спискова, овакав је. (Види у Додатку формулар Бр. 1.)

Види чл. 1. и 11.—13. овога Закона.

Чл. 11. — Накнада штете без допунских трошкова, према извршним судским пресудама, исплаћује се потпуно обвезницама како је то чл. 10. овог Закона прописано.

Лицима, којима су извршеном судском пресудом досуђени допунски трошкови, ти допунски трошкови, ако не износе већу суму од 100.000 динара, исплатиће се обвезницама.

У случајевима кад су досуђени допунски трошкови већи од 100.000 динара, вишак допунских трошкова преко те суме исплатиће се једном половином обвезницама, рачунајући само пуне хиљаде, а остатак боном за репарацију, којим се може оштећени обештетити у природи преко Управе за ратну штету. Ове бонове издаваће Управа за ратну штету и они гласе на име и не могу се преносити. — Ови бонови не носе никакав интерес.

Ако би једно исто лице имало више штета досуђених по већем броју извршних пресуда, за примену горње одредбе за исплату допунских

трошкова те се досуђене штете неће сабирати.

За утврђивање права на допунске трошкове, који су пресудама признати нису потребни никакви накнадни докази сем судске пресуде којом су они досуђени.

Члан 65. Уредбе о накнади штете од 20. јуна 1920. године овим се укида.

Види чл. 1., 10., 12. и 13. овога Закона.

Чл. 12. — Лица која су раније добила позајмице у новцу из средстава добивених са секвестрираних имања или иначе ради обнове својих оштећених имања или радњи, морају у року од једне године дана од дана обнародовања овог Закона вратити те позајмице и тек по повраћају тих позајмица издаће им се обвезнице и бонови за досуђену накнаду ратне штете и допунских трошкова. Ако су ове позајмице учињене у страниј монети или у крунама курс за повраћај тих позајмљених сума одређиваће Управа за ратну штету у споразуму са Министром Финансија.

У случајевима, где је држава давала стоку на приплод или иначе, или каква друга добра на употребу или уживање, на одређено или неодређено време, вредност стоке и добара од-

биће се од досуђене накнаде штете, а остатак исплатити обвезницама и боновима. —

Исто тако одбијање извршиће се и у случајевима, где су оштећени добили извесне предмете од Дирекције плена, или преко државних и самоуправних власти, ако то извршним-судским пресудама није већ обрачунато. —

У свим тим случајевима, где у пресудама или при пријему ова добра нису процењена, или су цењена по предратној вредности, Управа за ратну штету наредиће накнадну процену, водећи рачуна о вредности њиховој у времену када су примљена од дотичних лица. —

Онде где би вредност примљених добара или стоке премашила износ досуђене ратне штете, вишак вредности по процени има се вратити у новцу Управи за ратну штету у року од шест месеци од дана пријема и унети у фонд за ратну штету. —

Лица која су већ извршила наруџбине са више од 50% од свога оштећења, 50% ће им се признати, а 50% мораће да врате фонду у року од три године од дана пријема робе. Управа за ратну штету може обзиром на потребе предузећа и народну привреду тај рок продужити. —

Кад ова лица буду исплатила ових 50% добиће у одговарајућем износу обвезнице. Те обвезнице не играју на згодитке и амортизацију. дотле, док не буду предате оштећеном. —

Лица која су извршила наруџбине веће од свога оштећења, вишак преко оштећења морају исплатити Управи за ратну штету у року од шест месеци. —

Наређење Управе за ратну штету о повраћајима има снагу извршне пресуде. —

У свима горњим случајевима водиће се рачуна о одредби чл. 11. овог Закона.

Види чл. 1., 10., 11. и 13. овог Закона

Чл. 13. — Они, који се у одређеном року својом кривицом, не пријаве за исплату накнаде ратне штете на начин како је у чл. 10. речено, губе право на исту накнаду.

Чим тај рок прође Управа за ратну штету утврдиће једном за свагда целокупан број изда- тих обвезница и тај број објавити преко Служ- бених Новина. Према том броју одређиваће се број обвезница, које се имају извлачењем амор- тизовати сваке године.

Види чл. 1, и 10. — 12. овога Закона.

Чл. 14. — Управа за ратну штету објав-

љиваће преко општинских власти шта се и по којој цени може набављати у природи на име репарација у државама осуђеним на исте.

Види чл. 15. и 16. овога Закона.

Чл. 15. — Грађани и установе, који би хтели, да примљене обвезнице или бонове за ре- парацију, амортизују у природи из непријатељ- ских држава у смислу међународних уговора, имају ту своју жељу пријавити написмено не- посредно, или преко својих општинских власти, или преко земљорадничких задруга, или комора, Управи за ратну штету и на реверс депоновати обвезнице, односно бонове у потребном износу онде, где буде Управа за ратну штету наредила.

Ова пријава може бити појединачна, и за- једничка од више оштећених по међусобном споразуму. По одобрењу поруџбина Управа ће примити депоноване обвезнице и бонове у из- носу суме закључене погодбе, и уништити их, кад се набавке буду реализовале.

Види чл. 14. и 16. овога Закона.

Чл. 16. — Управа за ратну штету може и сама вршити набавке на рачун накнада у на- тури из држава, које су на исту осуђене и пред-

мете на такав начин прибављене за обвезнице и бонове продавати.

Види чл. 14. и 15. овога Закона.

Чл. 17. — Државне поручбине одобрава Економско Финансијски Комитет Министара.

Види чл. 18. и 19. овога Закона.

Чл. 18. — Поручбине на рачун репарација вршиће се тако да се од годишњих одобрених контингената обезбеђује за приватне потребе оштећених лица 50%. Ако за приватне потребе овај проценат у поручбинама не би био исцрпљен, на рачун тога мањка могу се вршити поручбине за државу и њене потребе и обратно.

За поручбине на рачун контингента за 1923. год. одредиће Економско-Финансијски Комитет Министара однос приватних поручбина према државним.

Види чл. 17., 19. и 20. овога Закона.

Чл. 19. — Сва добра која држава добије од држава осуђених на накнаду ратне штете, а нису за државне потребе намењена упућиваће се Управи за ратну штету која ће их распоређивати на све округе предратне Краљевине Србије и Црне Горе водећи рачуна о насељу, по-

требама и оштећености, тих округа, и продавати за обвезнице и бонове.

Види чл. 18. и 20. овога Закона.

Чл. 20. — Првенство на сва добра, која се буду ма којим путем по овом Закону набавила од држава дужних да плате ратну штету, имају породице погинулих у рату којима је досуђена инвалида, затим инвалиди, потом лица чије су куће попаљене и лица чија штета не прелази 5.000 динара и најзад у последњем реду остали оштећени грађани и установе.

Види чл. 18. и 19. овога Закона.

Чл. 21. — За исплату сума у новцу (Чл. 9. ов. Закона) за покриће трошкова око штампања обвезница и бонова и око службе по тим обвезницама, за покриће трошкова Управе за ратну штету као и за олакшање буџетских сума за исплату интереса, амортизованих обвезница путем извлачења и згодитака, установљава се фонд за ратну штету у који улазе: суме добивене ликвидирањем секвестриране непријатељске имовине, суме добивене продајом ратног плена, суме добивене од прихода и продаје безвласничких имања у областима присаједињеним предратној Краљевини Србији и Црној Гори у 1913 год.,

суме које држава буде добила у готовом новцу од држава осуђених на плаћање ратне штете по уговорима о миру, суме позајмица које се по чл. 12. овога Закона имају вратити ако су те позајмице даване из прихода секвестрираних имања, као и суме о којима говори чл. 12. овога Закона.

Овим фондом рукује Управа за ратну штету. Он се налази на приплоду код државне Хипотекарне банке. Сваке године на дан 1. јануара Управа за ратну штету објављиваће стање овога фонда преко Службених Новина.

Види чл. 9. и 12. овога Закона.

Чл. 22. — Распродаја безвласничких имања има се извршити у року од три године, рачунајући од дана обнародовања овог Закона, и то путем јавне лицитације и само грађанима наше државе.

Породице погинулих у рату којима је досуђена инвалидска потпора, инвалиди и оштећени до 5.000 динара, могу измирити куповну цену ових имања обвезницама, али само у толико у колико им је накнада ратне штете досуђена. Остала пак лица половину куповне цене

ових имања могу платити обвезницама а другу половину имају платити готовим новцем.

Види чл. 25. овога Закона.

Чл. 23. — Министар Правде и Министар Финансија дужни су подносити Народној Скупштини сваке године у јануару месецу извештај о раду на исплати ратне штете за минулу годину као и стање фонда за ратну штету.

Види чл. 24. овога Закона,

Чл. 24. — Све државне и самоуправне власти дужне су одазвати се позиву и наређењима Управе за ратну штету и пружати јој помоћ и сарадњу при извршењу овога Закона.

За неизвршење тих наређења Управа за ратну штету има право казне до 500 динара. Против ове изречене казне има места жалби Министру Правде. Ако Министар Правде у року од месец дана не донесе решење по изјављеној жалби изречена казна сматра се за извршну.

Види чл. 23. овога Закона.

Чл. 25. — Управа за ратну штету образоваће се и предузети послове по овоме Закону чим он буде обнародован.

Док се не буду издале обвезнице и бонови,

место обвезница и бонова служиће извршне судске пресуде.

Управа за ратну штету предузеће одмах обрачунавање досад примљене и поручене робе у Немачкој за државна надлештва и приватне установе и приватна лица и ту робу распоређивати према њеној намени. Она ће тако исто распоредити и продати до сада примљену а не-продату робу из Немачке, као и извршити обрачунавање до сад издатог материјала окрузима и предузећима и извршити потпуно ликвидацију досадањег рада око исплате ратне штете.

Види чл. 26.—28. овога Закона.

Чл. 26. — По обнародовању овога Закона престају важити они прописи Уредбе о накнади штете од 30. јуна 1920. и правилника издатих на основу те Уредбе који би били у противности са одредбама овога Закона.

Управа за ликвидацију ратне штете образована на основу Уредбе од 17. маја 1922. год., замењује се Управом за ратну штету образованом по овоме Закону, задржавајући своју досадању унутарњу организацију, у колико ова не би била измењена одредбама овога Закона.

Види чл. 25., 27. и 28. овога Закона.

Чл. 27. — Пресуде нижих судова за ратну

штету, у колико не би до 1. фебруара 1923. г. биле расмотрене и пресуђене код виших судова, сматраће се за извршне. Но по онима, по којима постоје жалбе оштећених виши их је суд дужан у року од даља два месеца расправити. Ако ове последње виши суд ни у овом року не расправи спровешће их Управи за ратну штету, која ће их коначно расправити и пресудити.

Оштећени пак и са оним неизвршним пресудама до горе предвиђених рокова могу се до половина њихови износа обештећивати у природи по прописима овог Закона.

У случају где ни прве судске инстанције нису расматрале ни пресудиле ратну штету те судске инстанције имаће свршити тај посао у року од пет месеци од дана обнародовања овога Закона.

Начелна Одлука Опште Седнице Касациононога Суда Бр. 3729. од 18. маја, 1923. год.: Господин Министар Правде актом својим од 4. маја ове године Бр. 2287, доставио је Касационом Суду: 1) како је приметио да Касациони Суд враћа Вишим Судовима за Ратну Штету нерасмотрене акте по споровима за накнаду штете, које му шаљу ти судови на основу чл. 58. б. Уредбе о изменама и допунама у Уредби за накнаду штете с разлога, што

Касац. Суд налази да је његова надлежност за разматрање тих спорова по поменутом чл. 58. б. престала према Закону за исплату штете чл. 27. и 28. и 2) како му се судови обраћају и траже објашњење по томе шта ће радити по тим предметима, по чл. 58. б. Уредбе за које је био надлежан Касациони Суд, и да ли ће их упућивати на одлуку Управи за ратну штету; па је тражио, да се донесе начелна одлука о овим питањима. Касациони Суд у Општој Својој Седници проучио је ово питање и све односне прописе, па је нашао: Одредбама чл. 27. и 28. закона о исплати ратне штете досуђене по Уредби о накнади штете од 30. јуна 1920. године са доцнијим њеним изменама и допунама, хоће се да се једном расправе и ликвидују код првостепених и виших судова за ратну штету све радње које се односе на потраживања оштећених за ратну штету до предвиђених рокова: 1-ог фебруара, односно 1. априла 1923. године, и да се те радње пренесу на Управу за ратну штету при Министарству Правде, која ће их „**коначно расправити и пресудити**“, а по жалбама од стране оштећених, поднетих ма из ког разлога, „**да доноси коначну одлуку.**“ Према овоме, оне пресуде виших судова — па и Касационог Суда у својству вишег суда — за ратну штету по којима постоје жалбе оштећених, ако их виши суд није расправио до 1. априла 1923. године, као и потраживања ратне штете, која се код прве судске инстанције размотре и пресуде до 14. маја 1923. године, ако су по њима поднете жалбе према члану 28. истог Закона, —

Управа за ратну штету размотриће и по њима донети коначну одлуку. И ако изриком није предвиђено, поменути члан 27. односи се на радњу Касационог Суда у случајевима чл. 58. б. Уредбе о изменама и допунама у Уредби о накнади штете од 27. јуна 1921. године и његова надлежност у смислу другог става пом. чл. 27. Закона престала је као и за више судове за ратну штету, односно Касациони Суд у својству вишег суда за ратну штету, на дан 1. априла 1923. године и према члану 28. пом. закона прешла на Управу за ратну штету. Одредбе пом. чланова 27. и 28. не односе се и на потраживања ратне оштете и по њима донете пресуде од стране специјалних нижих и виших судова и то: судова индустријских, рударских и др. предузећа и за жељезнице — (чл. 31. и 36. Уредбе о накнади штете); суд за грађевине и споменике, који имају национални, верски, индустријски или уметнички значај из чл. 64. исте Уредбе, јер су то судови који имају више стручно обележје по редовни нижи и виши судови за ратну штету и њихове пресуде виших судова одмах су „извршне“ према измењеном чл. 36. односно 64. пом. Уредбе; и најзад, 9. нижи и други виши суд за штићенике наше државе, избеглице и добровољце и штете учињене имовини српских и црногорских грађана ван територије Србије и Црне Горе, који су у смислу члана 9. поменуте Уредбе образовани и са засебним правилником за извињање и суђење потраживања штете од стране тих лица. Да је овакав смисао поменутих чл. 27. и 28. о исплати

ратне штете изводи се из ових аргумената: 1) Што су ти чланови — 27. и 28. у Закону о исплати ратне штете, дошли после одредбе чл. 26. истог Закона, по чијем првом одељку, „по обнародовању овог Закона престају важити они прописи Уредбе о накнади штете од 20. јуна 1920. године издатих на основу те Уредбе, који би били у противности са одредбама овога закона и т. д.“ 2) Што су дошли и после одредаба: последњег одељка чл. 11. истог Закона, којим је укинут чл. 65. пом. Уредбе; чл. 31. истог Закона, којим је укинут пропис чл. 13.а. Уредбе о изменама и допунама у Уредби о накнади штете; члана 13. истог закона, који предвиђа губитак права на накнаду штете оштећених, који се у одређеном року својом кривицом не пријаве за исплату ратне штете на начин како је у чл. 10. речено и т. д. Све ове одредбе показују јасну намеру законодавчеву да ликвидује све радње код нижих и виших судова за ратну штету, у које улази и Касациони Суд, и да даљу радњу по истима пренесе на Управу за ратну штету. Са изложеног Касациони Суд, на основу тачке 1. § 16. Закона о своме устројству, одлучује: 1. Да је надлежност Касационог Суда у својству вишег суда, за ратну штету, као и у случајевима чл. 58.б. пом. Уредбе о изменама и допунама престала 1. априла 1923. год. и коначна расправа и пресуђење прешло је на Управу за ратну штету; 2. Да се горе пом. одредбе чл. 27. и 28. Закона о исплати ратне штете не односе и на специјално-стручне судове за ратну штету из чл. 31. и 36. пом. Уредбе и девети нижи

и други виши суд образован по чл. 9. исте Уредбе. Ова је одлука обавезна за све дотичне Судове и Управе за ратну штету.

Види чл. 25., 26. и 28. овога Закона.

Чл. 28. — Све жалбе које би се од стране оштећених ма из кога разлога подизале упућују се Управи за ратну штету која по истима доноси коначну одлуку.

Види чл. 25.—27. овога Закона.

Чл. 29. — Министру Правде ставља се у дужност да образује судове за оцену ратне штете оних лица који нису били поданици предратне Краљевине Србије и Црне Горе, а која живе или су живели дуж војишта према Србији и Црној Гори, а штета им је учињена у току 1914. и 1915. године

Уређење и поступак ових судова прописале се Правилником, који ће издати Министар Правде, држећи се начела садржаних у Уредби о накнади штете од 30. јуна 1920. године.

Издаци око устројства ових судова унеће се у буџет Министарства Правде.

Распис Министра Правде Обр. 2530. од 3. јуна, 1923. год.: На основу чл. 29. Закона о исплати ратне штете од 29. новембра 1922. год. и Правилника Бр. 2443. од 25. маја ове год. издатог

на основу пом. Закон. прописа, на накнаду штете имају права лица наше народности, која нису били поданици предратне Краљевине Србије и Црне Горе а живе или су живела дуж војишта према Србији и Црној Гори и штета им је ратом проузрокована 1914. и 1915. године. На основу чл. 11. пом. Правилника позивају се ова оштећена лица да у року од три месеца поднесу пријаве општинама, а у Босни и Херцеговини котарским уредима, где им је штета учињена или где данас живе. *Рок за пријаву ове штете почиње тек од 1. августа ове године и траје до свршетка октобра ове године.* После истека остављеног рока право на накнаду ратне штете застарева, јер се овај рок неће продужавати. Пријаве имају да поднесу и она лица, која су их раније поднела Деветом Суду за ратну штету у Београду, а нису имала права на накнаду пре Закона о исплати ратне штете, било да по њима још није донета коначна одлука, било да су одбијена. Оштећенима ће се досуђивати само штете у непокретностима и покретностима. Пријава ће се подносити на штампаним пријавама. На случај да штампаних пријава нема, пријава штете извршиће се на обичној хартији, на којој треба исписати исте рубрике. У њој ће се тачно назначити предмети за које се накнада тражи, начин оштећења, величина штете сваког предмета по вредности у времену и месту причињеног оштећења или уништења, збир целокупног тражења у динарима, да ли је штета раније, кад и где пријављена и накнада тражена, да ли је подносиоцу познато шта је

по том ранијем тражењу урађено и напоследку име, презиме, занимање и место старовања (улица и број) подносиоци. За све штете пријава се подноси само на једном месту. На пријави се не лепи никаква такса ако тражена накнада не прелази 50.000 динара. Преко ове суме такса се лепи унапред по чл. 18. пом. Правилника. Поднете пријаве општине, односно котарски уреди, заводиће у спискове, издаће подносиоцу реверс и урадити све остало што им је Правилником стављено у дужност. Велики ће жупани преко подручних им органа саопштити грађанству предњи позив, старати се о његовом извршењу и давати сва потребна упутства оштећенима, како би своју штету могли боље и правилније пријавити. Обзнана грађанству извршиће се на начин, како се саопштавају и друге наредбе државних власти, назначујући први и последњи дан за подношење пријаве. Писмене обзнане истаћи ће се на видном месту. Важност и хитност овога посла изискују да сваки службеник у свему испуни одређену му дужност, зато се препоручује великим жупанима да у делокругу своје надлежности контролишу извршење ове наредбе од стране општина односно котарских уреда.

Види Правилник о судовима и накнади штете у пограничним крајевима.

Чл. 30. — Овлашћује се Министарски Савет да путем Краљеве Уредбе са законском снагом реши питање о ликвидацији накнаде штете

оним лицима, која спомиње члан 29. овог Закона.

Издаци за ове потребе утврђују се са буџетом.

Види чл. 29. овог Закона.

Чл. 31. — Укида се пропис чл. 13. а. Уредбе о изменама и допунама у Уредби о накнади штете од 30. јула 1920. године.

Чл. 32. — Овлашћује се Министар Правде и Министар Финансија да сваки у кругу своје надлежности, а по саслушању одбора при Управи ратне штете, прописују правилнике потребне за извршење овога закона.

Види Правилник за извршење Закона о наплати ратне штете.

Чл. 33. — Овај Закон ступа у живот чим га Краљ потпише и у Службеним Новинама буде обнародован.

Препоручујемо Нашим Министрима Правде и Финансија да овај Закон обнародују, а свима Нашим Министрима да се о његовом извршењу старају, властима пак наређујемо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.